

Sisukord

Taotluse esitamise, toetuse saamise ja aruandluse üldised küsimused.....	1
Kuidas käib taotluste registreerimine ja menetlemine?.....	1
Millal saan teada otsuse?.....	1
Mida tähendab, et oma- ja /või kaasfinantseeringu kohustuslikkus?	2
Mida teha, kui vajalikud tööd maksavad palju rohkem kui toetuse maksimaalne võimalik summa?.....	2
Kas ühe mälestise juures võib esitada taotluse korraga mitmeks erinevaks tööks?	2
Kas taotluse esitamise ajal peab olema valmis ehitusprojekt?	3
Mis saab siis, kui pärast toetuse otsust selgub, et tööd lähevad realsuses rohkem maksma?	3
Mis saab siis, kui pärast toetuse otsust selgub, et tööd lähevad realselt vähem maksma?.....	3
Kas muinsuskaitseameti toetus läheb tulumaksuga maksustamisele?	3
Mis ma pean tegema toetuse kättesaamiseks?.....	4
Mis saab siis, kui tööd venivad ja ei saa õigeks ajaks valmis?.....	4
Kas pean pärast toetuse kättesaamist veel miskit tegema?	4
Tehniline pool	5
Kuidas taotlemise e-teenus töötab?	5
Kuidas toimub taotluse esitaja seostamine mälestise omanikuga?	5
Kuidas siduda mälestisega, kui taotluse soovib esitada muinsuskaitseala asuva ehitise omanik?	5
Käskluse „Valige arvutist failid“ avamisel, ei näita minu arvutisse salvestatud dokumente	5
Taotluse allkirjastamine ebaõnnestub. Veateade, et allkirjastamise moodul puudub	5
Allkirjastatud taotluse muutmine	5
Mis on BDOC ja ASIC-E?	6
ID-kaardi ja Mobiil-ID'ga seotud tehnilised küsimused	6

Taotluse esitamise, toetuse saamise ja aruandluse üldised küsimused

Kuidas käib taotluste registreerimine ja menetlemine?

Taotlus registreeritakse [kultuurimälestiste registris](#). Kui kodanik esitab taotluse ise kultuurimälestiste registri kaudu, siis on see pärast allkirjastamist automaatselt registreeritud ja taotleja saab automaatse teate. Kui taotlus esitatakse e-posti teel või paber kandjal, registreeritakse see ameti poolt samas keskkonnas. Kui taotlus on registreeritud, siis saadab süsteem selle kohta ka taotleja e-postile aadressile vastava teate koos taotluse numbriga.

Taotlus vaadatakse läbi ja puuduste korral lükatakse taotlus tagasi ning antakse taotlejale puuduste kõrvaldamise tähtaeg. Kõige lihtsam on parandusi teha registri kaudu, sest seal on taotlus ja selle lisad juba eelsalvestatud ja tuleb lihtsalt vajalikud parandused sisse viia ja uuesti allkirjastada. Taotluse tagasi lükkamise teatele on lisatud link, mis viib Teid otse taotluse parandamise vaatesse.

Kodanikuna registrisse sisse logides on võimalik esitatud taotlust uuesti näha ja vaadata ka taotluse menetluse käiku.

Millal saan teada otsuse?

Tähtajalise taotlusvooru (põhieelarve) taotluste esitamise tähtaeg on eelarveaastale eelneva aasta 30. september. Ehk siis 01.08.2020 kuni 30.09.2020 saab esitada taotlusi 2021. aasta eelarvesse. Taotluste hindamine toimub perioodil oktoober kuni jaanuar ning otsuste lõplik kinnitamine on seotud

riigieelarveseaduse vastuvõtmise ja kultuuriministeeriumi eelarve kinnitamisega. Muinsuskaitseamet saab kinnitada oma otsused pärast riigieelarveseaduse vastuvõtmist ja Kultuuriministeeriumi eelarve kinnitamist. Tavapäraselt kinnitatakse toetuste otsused jaanuari kuu jooksul. Otsused saadetakse taotluses märgitud e-posti aadressile. Juhul, kui taotleja soovib saada otsust ka kirjalikult posti teel, siis tuleb sellest ametit teavitada taotluse esitamisel. Info toetuste kohta avaldatakse [Muinsuskaitseameti koduleheküljel](#).

Mida tähendab, et oma- ja /või kaasfinantseeringu kohustuslikkus?

Seoses uue muinsuskaitseeaduse kehtestamisega muutusid ka toetuse taotlemise tingimused. Tähtajalisest taotlusvoorst (põhieelarve) toetuse taotlemisel saab **toetuse maksimaalne osakaal** olla abikõlblikest kuludest:

- 1) 50%, kui taotleja on riigiasutus, riigi asutatud sihtasutus, riigi äriühing, avalik-õiguslik juriidiline isik;
- 2) 80%, kui taotleja on kohaliku omavalitsuse üksus;
- 3) 90%, kui taotleja on füüsiline või eraõiguslik juriidiline isik.

See tähendab, et füüsilise isiku, mittetulundusühingu või äriettevõtte (mis ei ole riigi äriühing) oma- ja/või kaasfinantseering peab olema kokku vähemalt 10%, kohaliku omavalitsuse üksustel vähemalt 20% ja riigi asutustel vähemalt 50% abikõlblikest kuludest.

Näiteks:

	Tööde kogumaksumus	Minimaalne nõutud omaosaluse osakaal (oma- ja kaasfinantseering)	Võimalik taotletav summa (maksimaalne)
taotluse esitab füüsiline või eraõiguslik isik	10 000 €	1 000 €	9 000 €
taotluse esitab riigiasutus jne	10 000 €	5 000 €	5 000 €
taotluse esitab kohaliku omavalitsuse üksus	10 000 €	2 000 €	8 000 €

Toetuse minimaalne summa on 200 eurot, see tähendab, et abikõlblikud kulud peavad olema füüsilisel või eraõiguslikul isikul kokku vähemalt 222 eurot, kuna nendel peab taotletav summa olema vähemalt 90% abikõlblikest kuludest.

Mida teha, kui vajalikud tööd maksavad palju rohkem kui toetuse maksimaalne võimalik summa?

Juhul, kui kavandatavad tööd maksavad palju rohkem, kui on toetuse maksimaalne võimalik summa ja oma- ja kaasfinantseering kokku, siis soovitame jagada tööd etappideks. Näiteks, kui mälestise katuse restaureerimine maksab 300 000 eurot ja taotlejal ei ole võimalik endal panustada seda puuduvat 200 000 eurot, siis soovitame jagada tööd 2-3 etappi ning esitada taotlus I etapi töödeks. Kui taotlus saab toetust, siis järgmise etapi taotluse juures hinnatakse taotlus jätkutööks (st saab jätkutöö lisapunktid). Taotluse juures tuleks ka kirjeldada, millisteks etappideks katusetööd on jagatud ja täpsustada ka vastava etapi tööde piirkond või tööde iseloom (nt võib mõnikord esimeseks etapiks olla ainult konstruktsioonide restaureerimine jne). Hinnapakkumised võib võtta konkreetseks etapiks, kuid kui on teada tööde kogumaksumus, siis tuleb sellele ka viidata. Juhul, kui lisatakse tööde kogumaksumuse hinnapakkumised (st mitte konkreetse etapi tööde hinnapakkumine), siis oleks hea, kui ka hinnapakkumistes on etapid ja nende maksumused selgelt väljatoodud. Ehitiste puhul peab hinnapakkumises olema selgelt väljaloetav hoone erinevate osade või erinevate tegevuste (nt katuse või põranda või fassaadi restaureerimine) maksumused. Samuti peaks olema arusaadav konkreetsete tööde sisu, materjalid jne (st hinnapakkumine peaks olema detailne, mitte ei tohiks olla üherealine – katuse restaureerimine ja summa).

Kas ühe mälestise juures võib esitada taotluse korraga mitmeks erinevaks tööks?

Kui ehitiste puhul on vajalikud mitmed erinevad tööd (nt katuse restaureerimine, trepi remont, akende restaureerimine jne), siis soovitame panna paika **hädavajalike tööde järjekorra** ja esitada taotlus kõige prioriteetsemate (avariiliste) tööde kohta. Juhul, kui taotleja siiski soovib esitada korraga taotluse ühe hoone mitme eri liiki tööde kohta, siis soovitame esitada **mitu eraldi taotlust** (nt üks taotlus katusetöödeks, teine akendele jne). Taotlusi hinnatakse nende sisu järgi ning kui taotluses on koos eri liiki tööd (ja ka nende hädavajalikkus ja olulisus mälestise säilimisele võivad olla erinevad), siis on neid raskem hinnata. Seega taotlus pigem kaotab punkte, kuna hädavajalike tööde kõrval on ka vähem hädavajalikke töid. Samuti on meil erinevad toetuste liigid (nt nii ehitiste restaureerimine kui ka eraldi ehitiste detailide restaureerimine, samuti siis ehitusprojektide koostamine). Vt ka eelmist punkti hinnapakkumiste osas.

Kas taotluse esitamise ajal peab olema valmis ehitusprojekt?

Juhul, kui taotluses kavandatud töödeks on muinsuskaitseaduse alusel vajalik kas ehitusprojekt või tegevuskava, siis peaks enne taotluse esitamist ehitusprojekt /tegevuskava olema ametiga kooskõlastatud. See on vajalik sellepärast, et ehitusprojektis pannakse paika tööde materjalid ja muud tingimused ning kui hinnapakkumised on võetud enne ehitusprojekti valmimist, siis võivad need olla umbmäärased. Samuti ei ole toetuse saamise korral võimalik koheselt töödega alustada, kuna enne tuleb tellida ja kooskõlastada ehitusprojekt ja see ei pruugi valmida mõne kuuga (tavaliselt on nii, et toetuse kättesaamiseks peab hiljemalt 1. septembriks olema väljastatud juba tööde tegemise luba). Ehitusprojekti puhul peavad enne projekti koostamist olema olemas ka kehtivad muinsuskaitse eritingimused, tegevuskava puhul ei ole need vajalikud. Ehitise hooldus- ja remonttööd on lubatud ilma ehitusprojekti või tegevuskavata. Juhul, kui taotleja siiski esitab taotluse tegevusteks, mis vajavad projektdokumentatsiooni (ehitusprojekt, tegevuskava, muinsuskaitse eritingimused), kuid see pole valmis, siis võib amet erandkorras teha toetuse otsuse koos kõrvaltingimusega, et toetus makstakse välja ainult siis, kui toetuse aasta 1. septembriks on kooskõlastatud nii vajalik projektdokumentatsioon kui ka väljastatud tööde tegemise luba. Kui kõrvaltingimust ei suudeta tähtajaks täita, siis võib amet toetuse otsuse tunnistada kehtetuks. Juhul, kui taotleja ei tea, kas tal on taotluses kavandatud töödeks vajalik ehitusprojekt või tegevuskava, siis on võimalik konsulteerida Muinsuskaitseameti vastava [maakonna nõunikuga](#).

Kunstimälestiste puhul ei pea kohustuslik tegevuskava olema valmis enne taotluse esitamist, vaid see võib olla konserveerimise /restaureerimise taotluse osa ning koostatakse siis, kui taotlus on saanud positiivse vastuse.

Mis saab siis, kui pärast toetuse otsust selgub, et tööd lähevad reaalsuses rohkem maksma?

Muinsuskaitseamet soovib taotluse koostamisel küsida hinnapakkumisi selliselt, et need oleksid kehtivad **veel vähemalt 6 kuud** (ehk siis järgmise aasta kevadeni). Sellisel juhul kehtivad taotlusele lisatud hinnapakkumiste tööde maksumused veel ka siis, kui on tulnud otsus toetuse kohta ja omanik hakkab konkreetset tööde tegemist ettevõttega kokku leppima. Juhul, kui taotluse hinnapakkumised on lühema kehtivusajaga või tuleb leida uus tööde teostaja või muul põhjusel on pärast toetuse otsust tööde hind läinud kallimaks, siis tuleb toetuse saajal endal katta vahe.

Mis saab siis, kui pärast toetuse otsust selgub, et tööd lähevad reaalselt vähem maksma?

Toetuse saaja kohustub üle 5 euro suuruse **jäägi tagastama** samal ajal kuluaruande esitamisega. Kasutamata toetuse jääk tuleb üle kanda järgmisele arvele: Saaja: Rahandusministeerium (a/a EE891010220034796011, viitenumber 2800047436), selgitus: Muinsuskaitseameti toetus (toetuse eraldamise aasta).

Juhul, kui pärast toetuse otsust selgub, et restaureerimistööde planeeritud maksumus on väiksem kui taotluses märgitud ja seoses sellega muutub suuresti kavandatud omaosaluse määr, siis on Muinsuskaitseametil **õigus küsida toetus osaliselt tagasi** (toetuse omaosaluse määr peab jääma proportsionaalselt samaks vastavalt taotluses esitatud andmetele). Näiteks, kui füüsilise isik on esitanud taotluse, kus tööde kogumaksumus on 10 000 eurot ja ta on märkinud omafinantseeringuks 1000 eurot ning pärast toetuse otsust selgub, et tööd lähevad tegelikult maksma 9000 eurot (ehk siis täpselt nii palju kui oli ameti toetus), siis on ametil õigus küsida toetuse saajalt tagasi 900 eurot.

Kas muinsuskaitseameti toetus läheb tulumaksuga maksustamisele?

Muinsuskaitseameti tähtajalise ja jooksva taotlusvooru toetused ei ole tulumaksuseaduse kohaselt tulu (sest see toetusliik on seadusega ette nähtud) ning need ei kuulu tulumaksuga maksustamisele.

Ainuke erand on [taluarhitektuuri taotlusvooru toetused](#). Taluarhitektuuri taotlusvooru toetused kuuluvad tulumaksustamisele. Tegemist on 2019. aastal algatatud uue pilootprojekti ja kultuuriministri määrusega kehtestatud erakorralise toetuse liigiga, kuhu on kaasatud ka taluhooned, mis ei ole mälestised. Taluarhitektuuri taotlusvoorus taotleb taotleja ilma tulumaksuta summat. Muinsuskaitseamet arvestab tulumaksu toetuse summale juurde (mitte maha). Muinsuskaitseamet tasub tulumaksu taluarhitektuuri toetuse saaja eest Maksu- ja Tolliametile. Toetuselt makstav tulumaks seotakse taotlusesse märgitud arvelduskonto omanikuga. Välja makstud toetus koos tulumaksuga kajastub toetuse väljamaksmisele järgneval aastal nimetatud isiku tuludeklaratsioonis.

Mis ma pean tegema toetuse kättesaamiseks?

Muinsuskaitseamet ei sõlmi enam toetuse sihtotstarbelise kasutamise lepinguid. Kõik **toetuse saaja /taotleja õigused ja kohustused** on kinnitatud [määrusega](#). Toetuse kättesaamine sõltub sellest, kas toetuse otsusega kaasnevad **kõrvaltingimused** või mitte.

- ✓ Juhul, kui taotluse rahuldamise otsuses ei ole toetuse saajale esitatud kõrvaltingimusi, kantakse toetus 20 tööpäeva jooksul pärast otsuse tegemist toetuse saaja kontole (taotluses märgitud panga arveldusarve numbrile). Toetus makstakse ettemaksena.
- ✓ Juhul, kui taotluse rahuldamise otsuses on kõrvaltingimused (koos tähtajaga), makstakse toetus välja pärast seda, kui need kõrvaltingimused on täidetud.

Näiteks, kui kõrvaltingimuseks on see, et eelnevalt peab olema väljastatud Muinsuskaitseameti tööde tegemise luba, siis tuleks toetuse saajal pärast taotluse rahuldamise otsuse teate saamist:

- 1) võtta ühendust ettevõttega, kelle hinnapakumise alusel taotlus oli esitatud ja leppida kokku tööde tegemine;
- 2) kui ettevõtja on nõus töid tegema, siis tuleb korraldada mälestisel tööde avamise koosolek, kuhu on kaasatud omanik, tööde teostaja, Muinsuskaitseameti vastava maakonna nõunik ja vajadusel tööde järelevalve teostaja;
- 3) kui kõik tööde tingimused on kokku lepitud, siis esitab toetuse saaja /omanik ametile [tööde tegemise loa taotluse](#);
- 4) pärast loa väljastamist kantakse toetus üle taotluses märgitud kontole.

NB! Juhul, kui toetuse otsuses märgitud kõrvaltingimus ei ole täidetud hiljemalt 1. septembriks, siis võib amet toetuse otsuse tunnistada kehtetuks.

Mis saab siis, kui tööd venivad ja ei saa õigeaks ajaks valmis?

Tähtajalise taotlusvooru projektide **abikõlbulikkuse periood** (ajajärk, kui tohib teha projektiga seotud kulusid) algab toetuse eraldamise otsuse tegemisest ja kestab järgmise aasta kalendriaasta lõpuni (v.a 2020 aasta toetused, kus abikõlbulikkuse periood kestab sama kalendriaasta lõpuni). Jooksva taotlusvooru (reserv) abikõlbulikkuse periood algab taotluse esitamise ja kestab 12 kuud (v.a toetuse kuni 01.08.2020, millele puhul kestab abikõlbulikkuse periood 6 kuud).

Abikõlbulikkuse perioodi saab põhjendatud juhtudel pikendada, kui toetuse saaja on esitanud allkirjastatud pikendamise taotluse enne abikõlbulikkuse perioodi lõppu. Pikendamine loetakse põhjendatuks siis, kui projekti elluviimisel on ilmnunud toetuse saajast sõltumatud, erakorralised ja / või ettenägematud asjaolud.

NB! Juhul, kui toetuse saaja ei ole enne abikõlbulikkuse perioodi lõppu esitanud pikendamise taotlust ja ta ei ole esitanud tähtajaks toetuse kasutamise aruannet, siis tuleb toetus tagastada.

Kas pean pärast toetuse kättesaamist veel miskit tegema?

Kui toetuse abil tehtud tööd on valmis, siis tuleb toetuse saajal esitada toetuse kasutamise **kuluaruanne**. Toetuse kasutamise aruanne tuleb esitada 30 kalendripäeva jooksul pärast projekti abikõlbulikkuse perioodi lõppu (ehk põhieelarve toetuste aruannete tähtaeg on toetuse andmisele ülejäägneva aasta 30. jaanuar). Kuluaruande vormi leiab [Muinsuskaitseameti koduleheküljelt](#). Lähiajal avaneb kuluaruande esitamise võimalus ka [Kultuurimälestiste riikliku registri](#) kaudu, kus on taotluse ja toetuse otsuse andmetel kuluaruanne juba eeltäidetud. Lisada tuleb vastavad arve(d), maksekorraldus(ed) ja akt(id) tööde [kogumaksumuse ulatuses](#) (st lisaks toetusele tuleb kajastada ka oma- ja kaasfinantseeringuid). Lõplikule tööde üleandmis-vastuvõtmise aktile peab olema ka Muinsuskaitseameti vastava maakonna nõuniku allkiri. Toetuse saaja kohustub üle 5 euro suuruse jäägi tagastama samal ajal aruande esitamisega. Kasutamata toetuse jääk kantakse üle järgmisele arvele: Saaja: Rahandusministeerium (a/a EE891010220034796011, viitenumber 2800047436), selgitus: Muinsuskaitseameti toetus (toetuse eraldamise aasta ja taotluse number).

Juhul, kui tööd venivad ja ei saa valmis abikõlbulikkuse perioodil, siis tuleb esitada taotlus abikõlbulikkuse perioodi (ja sellega seoses ka aruande tähtaja) pikendamiseks (vt eelmist punkti). Juhul, kui toetuse saaja ei ole enne abikõlbulikkuse perioodi lõppu esitanud pikendamise taotlust ja ta ei ole esitanud tähtajaks toetuse kasutamise aruannet, siis tuleb toetus tagastada.

NB! Õigeaegselt esitatud ja ameti poolt heakskiidetud aruande puudumine (või muu võlgnevus ameti ees) võib takistada edaspidiste toetuste saamist.

Tehniline pool

Kuidas taotlemise e-teenus töötab?

Kultuurimälestiste riiklikus registris oleva e-teenuse kasutamiseks tuleb ennast ID-kaardi või Mobiil-ID'ga sisse logida. Sisse logimisel on seansi kestus umbes 15 minutit.

Kui kodanikul on esindusõigus ka mõne juriidilise isiku puhul, siis pärast sisselogimist on kodanikul lehe paremal ülaservas asuva noole abil võimalik vahetada rolle – kas ta soovib registris edasi tegutseda füüsilise isiku rollis või juriidilise isiku esindajana.

Kodaniku vaates vasakul menüüs tuleb valida rubriik **Toetused** ja siis edasi **Toetuste taotlused**. Siis tuleb valida nupp „+Lisa“ – seejärel kuvatakse taotluse vorm. Täpsem registri kaudu taotlemise juhend on [Muinsuskaitseameti koduleheküljel](#).

Kuidas toimub taotluse esitaja seostamine mälestise omanikuga?

Kui taotluse esitab mälestise omaniku esindaja, siis tuleb taotlusele lisada sellekohane omaniku volitus. Äriühingute ja koguduste puhul võib taotluse esitada Äriregistris B-kaardil märgitud esindusõigusega juhatuse liige. Pärast kodanikuna registrisse sisselogimist tuleb sellisel juhul valida Äriühingu või koguduse esindaja roll. Äriregistri B-kaardi infot võid kontrollida siit – <http://www.rik.ee/et/e-ariregister>. KOV-de taotluste puhul allkirjaõiguslik esindaja ametnik, kelle ametiülesanded näevad ette vastavasisuliste toimingute tegemist või kellel on selle kohta volitus (lisada väljavõtte ametijuhendist või volitus).

Kuidas siduda mälestisega, kui taotluse soovib esitada muinsuskaitseala asuva ehitise omanik?

Pärast mälestise välja kõrval luubile vajutamist avatakse mälestise otsimise (filtreerimise) kast, kus saab otsingut teostada mitmel viisil. Juhul, kui toetust küsitakse muinsuskaitseala paikneva ehitise korrastamiseks, siis tuleks mälestisega sidumisel panna otsingu lahtrisse „Nimi“ sõna „muinsuskaitseala“, siis kuvatakse kõik 12 muinsuskaitseala. Siis kinnitage soovitud muinsuskaitseala nupu „+“ abil. Seejärel sisestage ehitise aadress (tänav) ning siduge allpool olevast valikust õige aadress nupu „+“ abil taotlusega.

Käskluse „Valige arvutist failid“ avamisel, ei näita minu arvutisse salvestatud dokumente

Kontrolli oma arvuti sätteid. Faili lisamise aknas, all paremal asuv kastike võib vaikimisi olla „Kohandatud failide“ olekus, vali seal rippmenüüst „Kõik failid“ ning otsi vajalik dokument ning lisa taotlusele.

Taotluse allkirjastamine ebaõnnestub. Veateade, et allkirjastamise moodul puudub

Kui veebilehitsejas **Google Chrome 42** taotluse kinnitamine või digiallkirjastamine ebaõnnestub, tuleb kindlasti uuendada ID-kaardi tarkvara. Seoses Chrome'i automaatse versiooniuuendusega võib probleeme esineda ka varem tõrgeteta toimunud olukordades.

Selleks, et allkirjastamise võimalus taastada

- sulge kõik veebilehitseja aknad (mitte ainult aken, kus avatud Kultuurimälestiste riiklik register);
- paigalda uus ID-kaardi tarkvara aadressilt installer.id.ee;
- taaskäivita veebilehitseja.

Vaata ka juhiseid Sertifitseerimiskeskuse lehelt →

Kasutades Google Chrome'i **Windows XP või Vista** operatsioonisüsteeme, tuleb täiendavalt lubada ka NPAPI pistikprogrammide kasutamine. Loe täpseid juhiseid Sertifitseerimiskeskuse lehelt →

Allkirjastatud taotluse muutmine

Taotluse allkirjastamine kinnitab esitatud andmete ja materjalide õigsust, st et pärast allkirjastamist ei ole võimalik taotlust enam muuta. Kui siiski on soov taotlust muuta (nt selguvad uued andmed), siis palun võtke ühendust Muinsuskaitseameti toetuste spetsialistiga, kes saab taotlus parandamiseks tagasi lükata. Siis tekib Teil võimalus selles taotluses parandusi teha või dokumente lisada. Taotlus tuleb uuesti allkirjastada.

Salvestatud taotlust, mis ei ole veel allkirjastatud, on võimalik muuta.

Mis on BDOC ja ASIC-E?

BDOC on uus digitaalallkirja vorming, mis on loodud selleks, et asendada Eesti-spetsiifiline DDOC (DigiDoc) digitaalallkirja vorming. Allkirjade andmiseks .bdoc vormingus tuleb ID-kaardi tarkvara uuendada: <https://installer.id.ee> või ID-kaardi haldusvahendi kaudu (nupust seaded > kontrolli uuendusi).

ID-kaardi ja Mobiil-ID'ga seotud tehnilised küsimused

Täpsem info <http://www.id.ee>

Täiendavad küsimused võib saata aadressil: info@muinsuskaitseamet.ee